

Jos-vertelt – Kiegészítő információ a túravezetőknek:

1/ Kőris

- az ókori görögök szerint a kőris jó azoknak, akiket vipera harapott meg
- a madarak és a bogarak a magokat nagyon ízletesnek találják
- a kőris védelmet nyújt a gonosz szellemek és a veszélyes állatok ellen: szüléskor a parasztasszonyok kőris alá helyezték gyermeküket
- Az időjárást is előrejelzi, a régi holland bölcsesség szerint:
‘Staat de Eik voor d’Esch in blad?
’t Zomerweer wordt schoon, niet nat;
Tooit de Esch zich voor den Eik?
Regenstroom wacht weg en dijk.’

„Lombos a tölgy, előbb mint a kőris?
Akkor a nyár tiszta lesz, nem nedves.
A kőris lombosodik a tölgy előtt?
Sok eső mossa majd az utat s a gátat.”

2/ Nyírfa

- A skandináv országokban a nyírt a tavasz és a napsugárzás fajaként tisztelik
- Németországban nyírből lesz a májusfa
- Indiában a Védikus szent szövegeket nyírfakéregre írták
- A nyírfa a legalkalmasabb fa a dobok és hangszórók készítéséhez
- A nyír lombkoronáján nemegyszer látunk bokros sarjadzásokat, amikor egy pontból hajtások sűrű tömege ágazik ki (ezt különböző paraziták, például gombák okozzák); a sarjadzások neve boszorkányseprű, mivel a boszorkányok előszeretettel repülnek rajta. 😊
- A kinin fölfedezése előtt a fűzfakéreg főzete volt a malária legjobb orvossága. A főzet gyulladásgátló, lázcsillapító, vérzéscsillapító hatású (Salix -> szalicilsav -> Aspirin). Ezt egyébként már az ókorban is tudták. A szalicilsavat nagy koncentrációban szemölcsök kezelésére használják.

3/ Éger

- A középső fotó mutatja, mi történik a kéreggel, ha hosszabb ideig víz alatt van
- A fa nitrogénkötő baktériumokkal él szimbiózisban, így képes a levegőből származó nitrogén megkötésére és ezért kiválóan trágyázza a talajt
- levelei ősszel még zölden leesnek a fáról, tehát nincs őszi elszíneződés
- a leveleket alkalmanként a kék égerlevelész (bogár) fogyasztja
- az éger, csakúgy, mint fűz, jól tűri az erős metszést: lehet hajlékony vesszők termesztésére használni
az égerfa kiválóan alkalmas élelmiszerek füstölésére
- tanninját bőr kikészítéséhez, valamint ruhák és kalapok színezésére használják (piros, sárga vagy fekete színekhez)
- a kéreg belső részét fogkrém- és fogínyvédő gyártásához használják
- az égerfa nagyon jó tűzifa, mert rövid idő alatt sok hőt termel; kiváló pékségek kemencéjének fűtéséhez
halott fája a gombák paradicsoma.

4/ Lepényfa

- A lepényfa terméseinek hüvelyéből textílfestéket lehet előállítani.
- Afrikában a friss terméseket tüdőbetegségek kezelésére használják

5/ Körtefa

- a körtefa érzékeny az éjszakai fagyokra. Vannak olyan fajták is, mint például a *Conference*, amelyek beporozás nélkül is képesek a gyümölcsözésre (partenokarp gyümölcs)
- a körték először felállnak, és csak később lógnak
- A körtefa nagyon jó tűzifa
- a körtefa levelét korábban dohányként szívták (a 16. századig, még mielőtt a dohány Európába érkezett).

6/ Gyertyánfa

- Fáját a farontó bogarak gyakran károsítják
- Fáját a papírgyártásban használják, de játékok, cipősámfák, hentesasztalok is készülnek belőle...
- Levele jó takarmánya a marhának

7/ Fehér akác (*Robinia*)

- a fehér akác jól bírja a szennyezést
- a fehér akác virágaiból készülő tea jó székrekedés ellen
- Párizs legrégebbi fája egy 1601-ben ültetett fehér akác; ennek egyik gyökéréből nőtt hajtás Hollandia legrégebbi fája lett
- a fehér akác áthatolhatatlan sövényeket hozhat létre
- A gyökerek gyökérgümőiben nitrogénkötő baktériumok élnek, amik által nitrogénben gazdagodik a fehér akác alatt a talaj
- A fehér akác imádja a napot

8/ Juharfa

- A második világháború alatt az amerikai hadsereg kifejlesztett egy légi teherledobót, amelynek felépítése a juhar termésén alapult és akár 29 kg rakományt is el tudott a célterületre juttatni.
- a juhar 40 méter magasra is megnőhet és 500 éves kort is elérhet
- a juhar gyorsan nő, de csak 20-25 éves korában virágzik
- a juhar szereti a fényt, és a többi fának erős versenytársa
- termése a lovak számára halálos lehet (EAM = lovak atipikus myopathiáját okozza)
- gyakran használják papírgyártáshoz

9/ Galagonya

- A galagonya virágának erős szaga van
- A galagonya virágjából készült tea nyugtató hatású
- A galagonya leveléből készült tea ezzel ellentétben gyorsítja a szívverést és jó hatással van a vérkeringésre
- Babona: a galagonya védelmet nyújt a vámpírok és boszorkányok ellen

10/ Mocsári tölgy

- A *Quercus palustris* Amerikából származik; 1770-ben hozták be Európába
- levele ősszel mély pirosra színeződik
- a porzós és termős virágok ugyanazon a fán találhatóak
- egyes indiántörzsek a kéregből hasi fájdalmat csillapító szert készítettek
- Szent Bonifácot a frízek halálra verték Dokkumban, mert felgyújtotta szent tölgyfájukat
- A legjobb boroshordók tölgyfából készülnek
- a római császárok koronája tölgylevelekből volt fonva

11/ Magyal

- a magyal az egyetlen örökzöld lombos fa Európában
- gyakran találjuk bükk- és tölgyerdőkben (mert jól bírja az árnyékot és a savas talajt)
- a fiatal leveleiből készült tea lázcsökkentő és vizelethajtó hatású
- a magyal a halhatatlanság szimbóluma
- a kereszténységben a magyal a gyermek Jézushoz kapcsolódik (József és Mária magyalbokorban rejtőztek el Heródes katonái elől)
- lassan növekszik, akár 300 évig is élhet és elérheti a 20 méteres magasságot is
- régen a kéregből ragasztót készítettek, amivel madarakat lehetett fogni (lép) –ennek használata ma már tilos!

12/ Japán cseresznye

- Robusztus, ellenáll a nagyon alacsony hőmérsékletnek
- Jelezte a rizs ültetési szezon kezdetét > ezért is ittak alatta oly szívesen sake-t
- ősszel van egy fesztivál Japánban, amikor az emberek megcsodálják a gyönyörű piros őszi leveleket; legfőképpen a japán cseresznyéét, de a japán juhar, a ginkó és sok más fafaj leveleit is.